

**Prawo
antydyskryminacyjne.
System Prawa
Unii Europejskiej.
Tom. VI**

Przedmowa

Tom 6 Systemu Prawa Unii Europejskiej poświęcony prawu antydyskryminacyjnemu stanowi jedną z pierwszych publikacji w polskiej literaturze, która w tak kompleksowy i wszechstronny sposób przedstawia złożoną problematykę związaną ze stosowaniem ogólnej zasady niedyskryminacji (zakazu dyskryminacji) zarówno na gruncie prawa UE, jak i Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Autorzy wyszli bowiem z założenia, że w tytułowym obszarze nie wystarczy wskazać jedynie na obowiązujące w tym zakresie unijne regulacje prawne, ale w pewnym zakresie należy odnieść się także do systemu Konwencji, a zwłaszcza do orzecznictwa strasburskiego. W kontekście zasad równości i niedyskryminacji mamy bowiem do czynienia nie tylko z nieustannym rozwojem odnoszących się do nich regulacji prawnych oraz orzecznictwa, ale także z przenikaniem się rozwiązań występujących w prawie UE oraz Rady Europy, co dotyczy również, a może zwłaszcza, relacji między Trybunałem Sprawiedliwości w Luksemburgu oraz Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w Strasburgu.

W rezultacie w rozdziale I starano się przedstawić szeroko pojęte źródła europejskiego prawa antydyskryminacyjnego, obejmujące zarówno prawo UE, jak i Rady Europy. W kontekście tego pierwszego wskazano zarówno na prawo pierwotne (Traktaty oraz Kartę praw podstawowych UE), jak i wtórne, a zatem na najważniejsze dyrektywy antydyskryminacyjne. Omówiono także regulacje Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz wybrane rozstrzygnięcia trybunału strasburskiego. Rozdział II również został opracowany z tej szeroko ujętej perspektywy, uwzględniającej m.in. wielopoziomowy system ochrony praw w porządku prawnym Unii Europejskiej. Stąd też – po przedstawieniu zróżnicowanych koncepcji prawa antydyskryminacyjnego i zakazu dyskryminacji, występujących w doktrynie – skoncentrowano się na doprecyzowaniu jego charakteru prawnego. Przyjęto dwutorowe podejście, wskazujące na zakaz dyskryminacji jako zasadę ogólną oraz jako prawo podstawowe. Z kolei przy analizie zakresu jego stosowania omówiono nie tylko prawo unijne, ale także regulacje Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz sposób ich interpretacji w orzecznictwie. Dopełnienie tych bardziej ogólnych rozważań stanowi rozdział III, bowiem w jego ramach przedstawiono elementy strukturalne zakazu dyskryminacyjnego traktowania oraz prawa do niedyskryminacyjnego traktowania.

Dalsza część tomu koncentruje się na bardziej szczegółowych zagadnieniach i została opracowana głównie z perspektywy prawa unijnego. W kolejnym rozdziale przedstawione zostały zatem podstawowe rodzaje dyskryminacji, takie jak dyskryminacja bezpośrednia i pośrednia, osobno uregulowane w dyrektywach antydyskryminacyjnych UE: molestowanie, molestowanie seksualne oraz nakłanianie do dyskryminacji, wreszcie szczególne formy dyskryminacji (ze względu na więź, wielokrotna i odwrotna). Z kolei rozdział V, najobszerniejszy w tomie, koncentruje się na wyraźnie uznanych

przez prawo UE niedozwolonych kryteriach różnicujących, a zatem: przynależności państwowej, płci, pochodzeniu rasowym lub etnicznym, religii i przekonaniach, niepełnosprawności, wieku oraz orientacji seksualnej. Omówiono je z uwzględnieniem obowiązujących w tym zakresie regulacji prawnych UE oraz orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, które wyznaczają zakres podmiotowy oraz przedmiotowy zastosowania zakazu dyskryminacji ze względu na konkretne kryterium. Równie obszernie starano się przedstawić dopuszczalne odstępstwa od ogólnego zakazu dyskryminacji w prawie UE, które stanowią przedmiot rozdziału VI. Wskazano zatem nie tylko na obiektywne uzasadnienie występujące w ramach zakazu dyskryminacji pośredniej, ale także na wyłączenia i ograniczenia w ramach swobód rynku wewnętrznego UE oraz szczególne wyjątki przewidziane w unijnych dyrektywach antydyskryminacyjnych. Ponadto, mając na uwadze podejście dominujące w regulacjach prawnych, które uznają racjonalne usprawnienia dla osób niepełnosprawnych oraz tzw. pozytywne działania za wyjątki od ogólnego zakazu dyskryminacji, te dwa zagadnienia również ujęto w rozdziale VI. W tomie poświęconym prawu antydyskryminacyjnemu nie mogło zabraknąć także uwag na temat zasad postępowania w sprawach o naruszenie zakazu dyskryminacji, czyli najważniejszych aspektów proceduralnych związanych z dochodzeniem roszczeń przez osoby dotknięte dyskryminacją.

Prezentowany tom jest rezultatem prac sześciorga autorów, reprezentujących różne ośrodki naukowe. Dla każdego z nich problematyka prawa antydyskryminacyjnego zarówno europejskiego, jak i krajowego, stanowi wiodący przedmiot badań naukowych, które przekładają się także na praktykę. Opracowanie zachowuje jednolity charakter merytoryczny, ale zarazem jego poszczególne rozdziały są wyrazem indywidualnego podejścia autorów do prezentowanych w nich zagadnień. Stąd też mamy tu do czynienia z prezentacją różnych autorskich poglądów czy koncepcji. Wspólnym założeniem jest przybliżenie złożonych zagadnień związanych z zakazem dyskryminacji oraz szeroko ujętym europejskim prawem antydyskryminacyjnym w celu ułatwienia stosowania przedmiotowych regulacji w praktyce. Jednocześnie jednak prezentowany tom ma stanowić punkt wyjściowy dla dalszych badań naukowych i dyskusji zarówno przedstawicieli doktryny, jak i praktyków na tak istotne i bliskie każdemu z nas tematy, jakimi są dyskryminacja w różnych jej formach oraz sposoby walki z tym zjawiskiem.

[Przejdź do księgarni →](#)